

Czym jest fantasy?

Fantasy to gatunek literacki lub filmowy używający magicznych i innych nadprzyrodzonych form, motywów, jako pierwszorzędnego składnika fabuły, myśli przewodniej, czasu, miejsca akcji, postaci i okoliczności zdarzeń. Gatunek ten zdominowany jest przez odmianę mediewistyczną. Jest jednym z gatunków literackich wchodzących w zakres większego nurtu zwanego fantastyką, pozostałe to między innymi fikcja naukowa (s-f) oraz horrory. Oczywiście każdy z wymienionych nurtów ma swoje liczne podgatunki, dzięki czemu możemy wyróżnić przypadki fantasy m.in.: *low fantasy*, *dark fantasy*, *high fantasy*, *urban fantasy*, *space fantasy* oraz *heroic fantasy*.

Warto pamiętać, że w skład fantastyki należy zaliczyć również mity i baśnie, jako że to one zapoczątkowały cały gatunek fantastyki, nie tracąc jednak nic ze swojego charakteru. Mówiąc „baśnie” często mamy na myśli magiczną bajkę, czasami powieść, której celem jest jedynie rozwiązanie akcji i wynikający z niego morał. Natomiast czas i przestrzeń są w baśniach jedynie umowne i nie odnoszą się ani do świata realnego, ani do konkretnego uniwersum alternatywnego.

Tymczasem w książkach fantasy świat, postacie, jak i prawa nimi rządzące są znacznie bardziej rozwinięte i starają się tworzyć spójną całość, nawet jeżeli są wymyślone. Zadaniem pisarza fantasy jest trzymanie się logiki, by czytelnik mógł uwierzyć w wykreowany świat i przenieść się do niego na łamach kartek.

Popularność gatunku

Pierwszy magazyn poświęcony fantastyce pt. *Weird Tales* powstał w 1923 roku. Po nim pojawiły się kolejne, a wśród nich polski miesięcznik „Fantastyka” (1982) istniejący do dziś pod zmienioną w 1990 roku nazwą „Nowa Fantastyka”. Niemniej zainteresowanie fantasy (jak i ogólnie pojętą fantastyką) zawsze było dosyć niszowe. Za przełom można śmiało uznać wydanie 26 czerwca 1997 roku (10 kwietnia 2000 w Polsce) napisanej przez brytyjską pisarkę J.K. Rowling książki „Harry Potter i kamień filozoficzny”. Była pierwszą z siedmiotomowego cyklu opowiadającego o tytułowym chłopcu, który w dniu swoich jedenastych urodzin dowiaduje się, że jest czarodziejem i niespodziewanie wyrusza do pełnej tajemnic szkoły magii. Choć książka przeznaczona była głównie dla młodszych czytelników, zaczęli po nią sięgać także dorośli. Jej ogromna rosnąca popularność doprowadziła do zekranizowania powieści. Film okazał się ogromnym sukcesem, co jeszcze bardziej zwiększyło popularność i zwróciło uwagę na gatunek fantasy. Otworzyło to drogę kolejnym ekranizacjom filmowym, w tym trylogii „Władca pierścienia” J.R.R. Tolkiena, serialowi HBO „Gra o Tron” George R.R. Martina, czy niedawno wydanego na Netflixie naszego rodzimego „Wiedźmina” Andrzeja Sapkowskiego. Wszystkie te produkcje okazały się ogromnym sukcesem.

Specyfika fantasy

Największą zaletą tego gatunku literackiego jest swoboda. Pisarze mogą oni stworzyć swój własny świat, rządzący nim prawa, rasy, postacie, nurty społeczne i polityczne i wiele innych. To pozwala im stworzyć ciekawą powieść bez krępujących więzów świata realnego. Magia, która jest nieodłącznym aspektem gatunku fantasy, jest niczym przyprawa dodająca smaku powieści. Większość pisarzy stara się jednak, by ta nierealna moc wydawała się jak najbardziej realna w wykreowanym przez nich świecie. Wielu poświęca sporo czasu na opisanie, jak tajemnicza siła działa, dzięki temu staje się ona bardziej namacalna.

Na rynku anglosaskim książki fantasy to te historie, w których występuje wątek nadprzyrodzony, bądź technologia tak zaawansowana, że trudno wyjaśnić obecnie sposób jej działania. Stanisław Lem wydzielił zaś fantasy jako odmianę współczesnej baśni, zawężając ten termin do dzieł, które są w jakiś sposób powiązane z klasycznymi opowieściami. Z tego powodu polskie znaczenie tego słowa może wydawać się znacznie stabilniejsze niż jego anglosaski odpowiednik, pozwalając na łatwiejsze znalezienie gatunkowej tożsamości pozornie zupełnie innych od siebie dzieł.